

From: ei funk post ATP <eifunkpostatp@ei.se>
To: Diariet Ei <diariet@ei.se>
Subject: 2021-102857 VB: Ny version natur
Date: 28.06.2022 11:30:38 (+0000)
Attachments: Naturinventering på Högerås 2021_2022_SlutrapportVER2CJNatur.pdf (36 pages)

Från: [REDACTED] >

Skickat: den 15 juni 2022 09:52

Till: [REDACTED]

Ämne: Ny version natur

Hej. Bifogar en ny version.

MVH [REDACTED]

[REDACTED] Natur

Naturvärdesinventering (NVI) vid Högerås, Nybro kommun, 2021-2022

Slutrapport 2022-06-15

Ett av småvattnen med höga kvaliteteter i de norra delarna. Här noterades lek från vanlig groda.

2022-06-15

██████████ Biolog

C-J Natur på uppdrag av Germund AB

Foton: C-J Natur

www.cjnatur.com

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	5
Resultat	6
Förstudie	6
2021 års inventering	11
2022 års inventering	17
Förekomst knärot	23
Naturvärdesklassning	24
Bedömning	30
Referenser och underlag	34
Bilagor	35

Sammanfattning

C-J Natur genomförde en naturvärdesinventering på Högerås 2021-2022 (oktober 2021-juni 2022) på uppdrag av Germund AB. Totalt hittades ett 60-tal naturvårdsarter (signalarter, fridlysta arter, rödlistade arter eller på annat sätt intressanta arter). Området på Högerås är av stort värde för biologisk mångfald, totalt noterades sju naturvärdesobjekt med totala arealen 43 hektar. Den relativt stora ytan beror på en stor artrikedom och en mängd värdefulla småbiotoper (mosaiklandskap). Bland de mest värdefulla biotoperna som hittades så fanns äldre tallskog i norr och syd, ädellövskog öster om hönseriet och en mängd småvatten på flera håll. Brynmiljöerna är många och omtyckta av insekter.

Bland arter som noterades kan speciellt dessa nämnas:

Kantarellmussling (signalart), rikligt förekommande på en del håll, speciellt på hassel.

Långfliksmossa (signalart), rikligt förekommande på en del håll, gamla barrträdlågor.

Brandticka (signalart, rödlistad), kräver äldre träd.

Almblombeck (rödlistad som starkt hotad), indikerar värdefulla insektsmiljöer.

Ekticka (signalart, rödlistad), växte på gammal ek.

Blåmossa (signalart, rikligt förekommande på flera platser, ofta nära vatten eller fuktig miljö).

Ullticka (signalart, rödlistad), kräver gammal skog och växer på granlågor.

Rynkskinn (signalart, rödlistad), kräver gammal skog, växer på gamla lågor.

Vårärt (signalart), vill ha lite näringsrikare mark.

Vålgig sidenmossa (signalart), en bra signalart för äldre skogar.

Blåsippa, blåsuga, kärringtand, gullviva och liljekonvalj (signalarter). Växer i gamla betade marker och fanns i stor mängd i flera områden.

Knärot (rödlistad, signalart). Fanns på flera platser, i både norr och i söder. Totalt över 200 plantor och säkerligen finns många fler än detta då de är relativt svårinventerade.

Mindre hackspett (rödlistad). En bra art som kräver blandskogar med variation och ved i olika stadier. Troligen häckar den i området.

Vanlig groda, snok och skogsödla (fridlysta, signalarter). Kräver variationsrika miljöer.

Storsileshår, klubbmurkling och skvattram (signalarter). Påvisar skyddsvärda våtmarksområden.

Områden som bör skyddas framöver är de områden som fick klasserna högt naturvärde och påtagligt naturvärde. I området med ek-/hasselskogen så skulle frihuggning av ek och hassel gynna naturvärdena ytterligare. Slätter på öppna ytor på sensommaren skulle gynna blommor och insekter. Den lilla orkidén knärot bör skyddas då denna art och äldre skogar börjar bli mer och mer ovanligt. Mycket glädjande hittades arten på flera platser. Värdena är av sådan karaktär att det skulle vara intressant att skapa ett eller flera skyddsområden, möjligtvis biotopskydd eller naturvårdsavtal.

Sammantaget är området på Högerås skyddsvärt och har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Det har betydelse lokalt och regionalt då vissa av de förekommande arterna har svårt

att sprida sig och då utgör området en viktig spridningsväg söderut och norrut där liknande natur förekommer.

”Genom att ta hänsyn till områden med positiv betydelse för biologisk mångfald bidrar vi till att uppfylla miljöbalkens krav, Sveriges internationella åtagande samt de av riksdagen antagna miljömålen. NVI är nödvändigt underlag för att veta var dessa områden med positiv betydelse för biologisk mångfald finns, så att det blir möjligt att ta hänsyn till dem. NVIn kan däremot inte i detalj styra hur denna hänsyn ska tas. Det avgörs istället av politiker, företags och enskildas ambitioner att bygga ett hållbart samhälle, men också av krav och riktlinjer från myndigheter och domstolar” (Svensk standard NVI, 2014).

En karaktärsart på Högerås är liljekonvalj. Den täcker stora ytor på friskare mark, 10000-tals plantor totalt!

”Kallas i Hälsingland liljekonvalje, i Västergötland lillekongvalle, i Småland lillekovalle, i Östergötland lilkevalje, i Österbotten haröron, i Skåne gliseblad, i Anundsjö i Ångermanland kikierammen. Växer överallt mycket vanligt i ångsbackar. Blommar i den vackraste sommaren, med början strax efter fruktträden. De levande blommornas lukt är angenäm, de torkades narkotisk. Nyspulver av blommorna används mot snuva och fluss.” [Carl von Linné, 1755](#)

Bakgrund

C-J Natur har på uppdrag av Germund AB, [REDACTED] Högerås, genomfört en oberoende naturvärdesinventering (NVI) i området runt Högerås. Syftet har varit att hitta värdefulla områden för biologisk mångfald. Metoden som använts har varit NVI, enligt svensk standard. Detaljeringsgraden har varit medel och med fyra naturvärdesklasser.

Som ett första steg gjordes en förstudie med tidigare fynd, en digital analys där kartmaterial studerades samt områdets förutsättningar. Området inventerades i fält därefter. Fältarbetet har utförts 15 oktober, 26 oktober samt 11 november 2021. Under våren 2022 (3 maj) gjordes kontroll av groddjur och lite längre fram på säsongen en florainventering (9 juni). Fynd och andra uppgifter har lagts in i en GPS av märket Garmin, fynduppgifter har digitaliserats i QGIS.

Utifrån gjorda fynd och bedömning av miljöer har områden klassats enligt svensk standardmetod för naturvärdesobjekt. Foton har tagits på objekten.

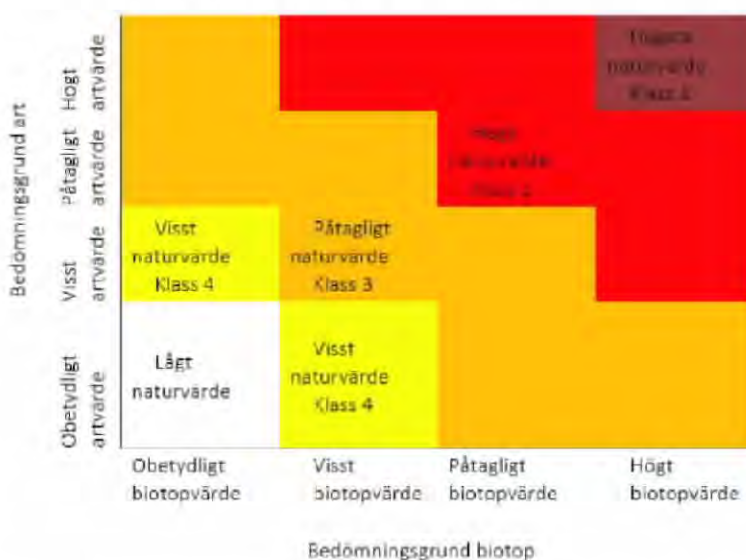
Funna arter har lagts in i rapporteringssystemet Artportalen.

C-J Natur är biolog (Fil. Mag.) och har jobbat med naturvård och vattenvård i över 15 år. Som exempel på uppdrag kan nämnas artinventeringar, våtmarksprojekt, rådgivning kring naturvård och NVI:er för kommuner och markägare. Metoden för en NVI beskrivs i rutan nedan.

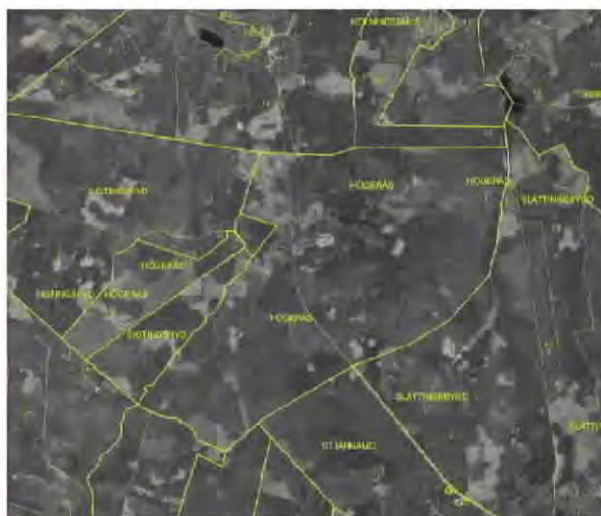
En NVI görs enligt en nationell standard och har som syfte att identifiera och beskriva naturvärden och områden som håller betydelse för biologisk mångfald. En NVI genomförs utifrån följande moment:

- Förstudie (kartmaterial, uppgifter om artfynd och historiska uppgifter)
- Fältedel (inventeringar av naturområden och arter)
- Datarapportering (artfynd till Artportalen)
- Sammanställningar (kartor i GIS, klassningar och rapport)

Föreliggande NVI följde metoden Svensk standard, SS 199000:2014 där värdefulla områden, så kallade naturvärdesobjekt, klassades enligt nedanstående matris.

Figur 1. Bedömningsgrunder enligt metoden NVI: biotopvärde bedöms enligt vågrät axel, artvärde enligt lodrät axel varpå sammanvägd klassning görs där båda dessa mäter varandra.

Fastigheten Högerås är på ca 530 hektar. Avståndet från kusten är ca 30 km. Höjden är runt 100 meter över havet.

Resultat

Förstudie

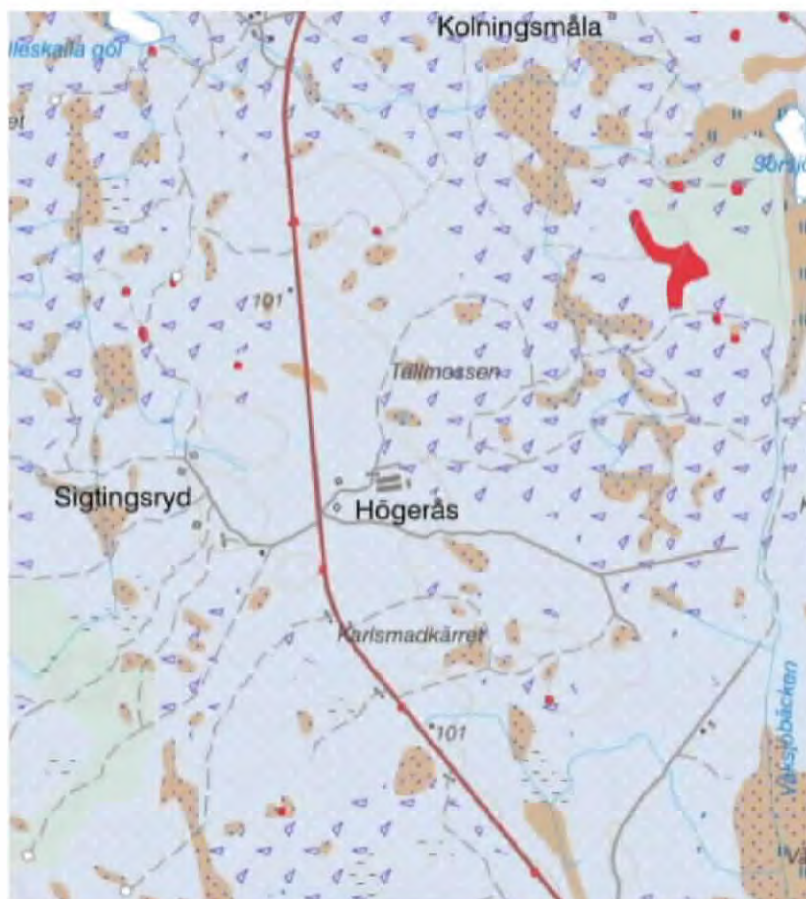
Kort beskrivning om Högerås

Högerås är en by i Nybro kommun (figur 1). Området ligger runt 100 meter över havet. Områdets växlighet är mycket varierad, från näringsfattiga mossar med vitmossor, skvattram och pors till mer näringsrik mark med lundarter. Tallskog finns i olika åldrar. Produktionskog med gran och tall finns i olika ålder och bestånd. Överlag får trädåldern ses som ganska hög i flera områden, betydande arealer skog är äldre än 100 år. Ek och hassel växer där marken är mer rik på kalk, främst närmast byn. I Högerås ligger ett stort hönseri, Germund AB. Verksamheten får betecknas som ett bra exempel på landsbygdsföretag med flera ben. Det är gott om småvatten och i svackor bildas snabbt vattensamlingar efter regn. Vattennivåer skiljde mycket mellan hösten 2021 och våren 2022. Sand finns på flera platser som tränger fram i terrängen. Ett stort vägnät med grusvägar skapar variation och varma/sandiga miljöer. Blomrika marker finns ställvis i landskapet. Spår av gammal bebyggelse finns på flera platser med odlingsrösen och gamla stenmurar. Området får betecknas vara ovanligt varierat.

Figur 1. Högerås mellan Nybro och Alsterbro.

Jorden domineras av sandig morän och på många platser är det storblockig mark. Torv dominerar på mossmark (figur 2).

Figur 2. Jordarter i området runt Högerås.

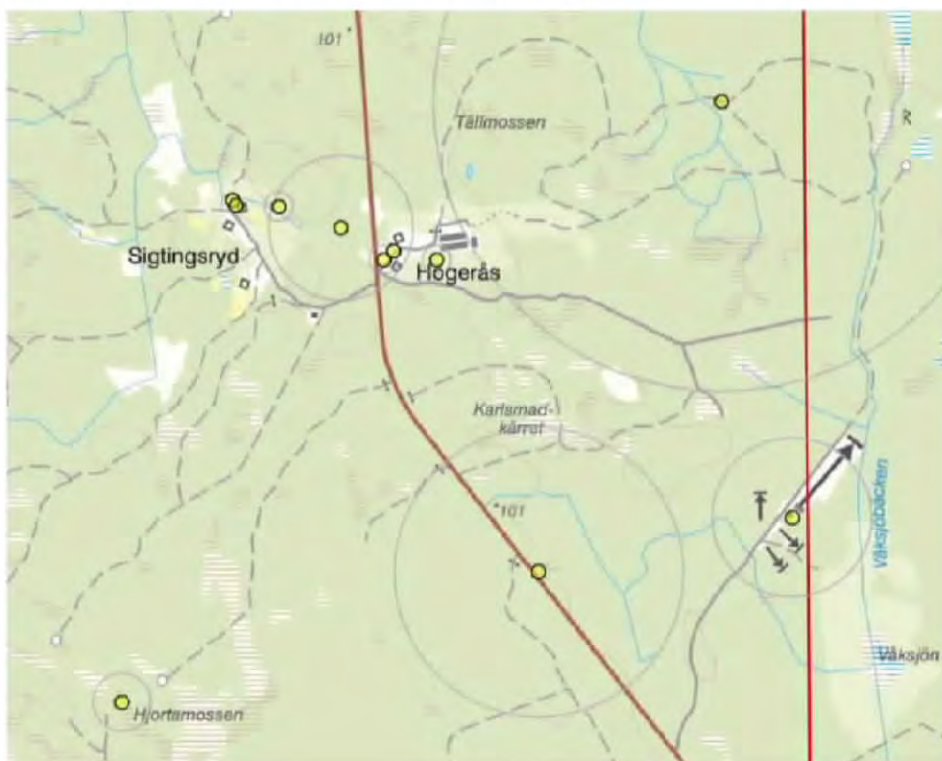
Tidigare fynd

Som ett inledande steg i NVI:n genomfördes en förstudie där kartmaterial studerades och där tidigare fynd söktes fram i olika databaser.

Utdrag i Artportalen gjordes 2021-10-28 mellan åren 1900-2021 i följande område:

Rödlistade arter har hittats på flera platser i området.

Rödlistade arter som finns rapporterade är:

Bredbrämad bastardsvärmare (NT), 2014

Havsörn (NT), 2015

Fjällvråk (NT), 2015

Järpe (NT), 2020

Tornmikromossa (NT), 1992

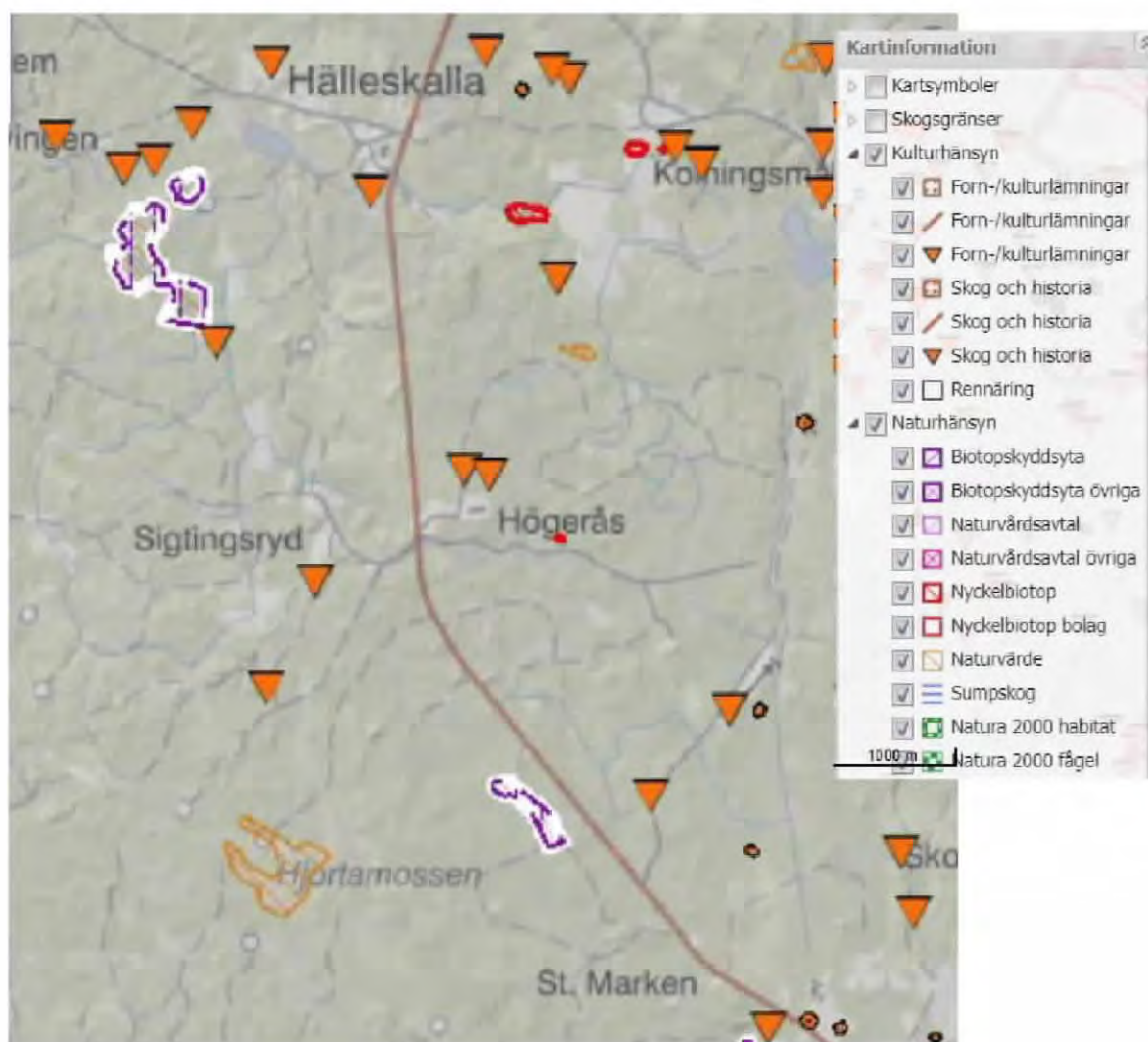
Åkerrättika (VU), 1991

Ask (EN), 2015

Sommarfibbla (NT), 1985

Lungrot (VU), 1991

I området finns enligt Skogsstyrelsens data sumpskogar vid Normossen och strax söder om Högerås. Nyckelbiotop finns i form av ett litet område med gammal ek. Några kulturhistoriska objekt finns också.

I dammen norr om hönseriet har mindre och större vattensalamander observerats.

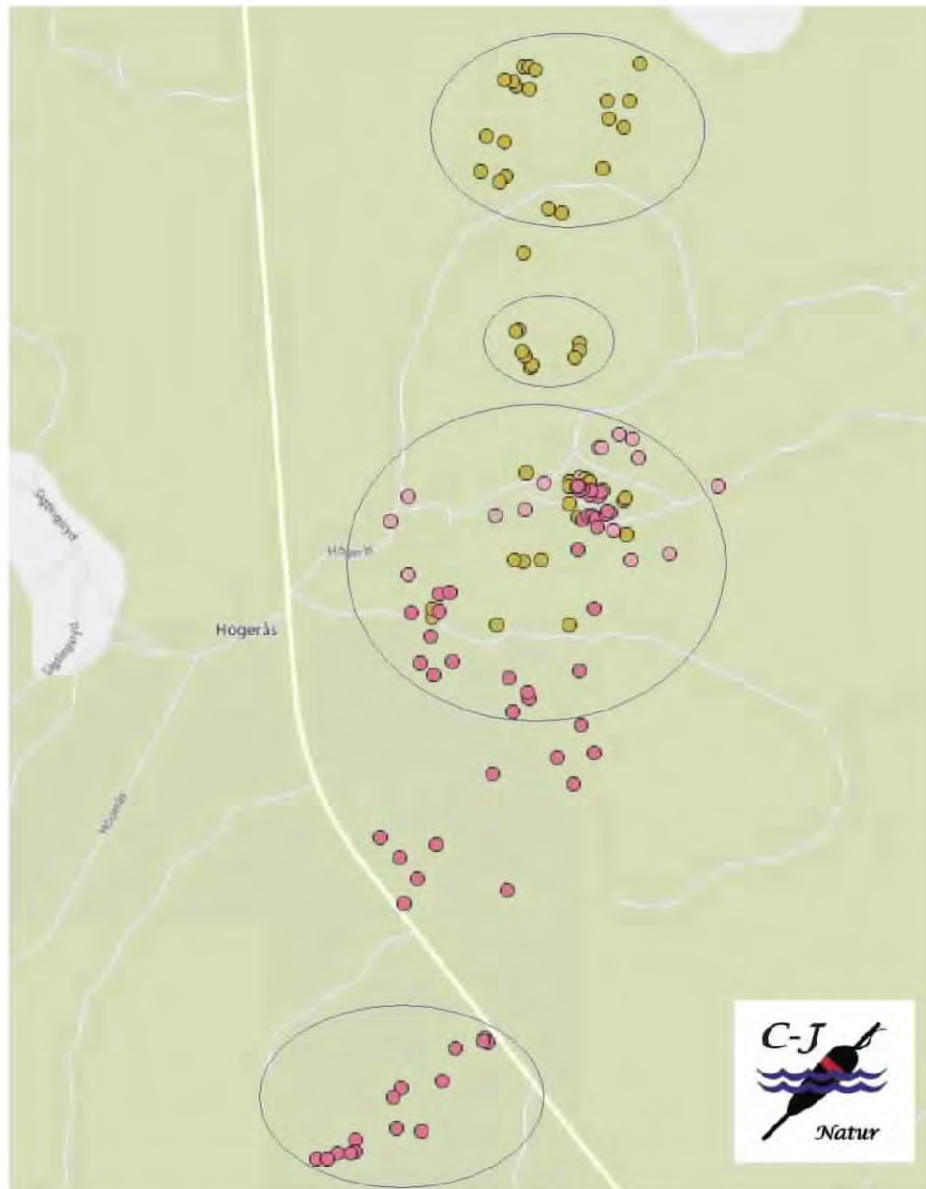
Art ▲	Fyndplats	Datum och tid
☐ Mindre vattensalamander	Kalmar län, Sm 3 larv	1 aug 2009
☐ Mindre vattensalamander	Kalmar län, Sm 1 larv	2 aug 2009
☐ Större vattensalamander	Kalmar län, Sm 2 adult	24 maj 2009
☐ Större vattensalamander	Kalmar län, Sm 2 larv	1 aug 2009
☐ Större vattensalamander	Kalmar län, Sm 4 larv	2 aug 2009

2021 års inventering

Då inventeringen genomfördes i oktober och november så inriktades fältarbetet främst på strukturer/värdeelement, svampar och mossor.

Flertalet rödlistade arter noterades. Speciellt intressanta var fynden av brandticka, rynkskinn, ekticka och ullticka som är bra signalarter för värdefull äldre skog med förekomst av grov död ved.

På kartan nedan redovisas arter eller andra intressanta noteringar gjorda i fält. Kärnområden som har betydelse för biologisk mångfald finns i norr, öster och söder om hönseriet och söder om den större vägen (figur 3). Öster om hönseriet är det ek och hassel som bidrar till värdena, i övriga delar är det äldre barrskog med stort inslag av död ved och hög luftfuktighet.

Figur 3. Noteringar i fält kring arter och områden som håller större betydelse för biologisk mångfald.

Arter som noterades var följande:

Naturvårdsarter och rödlistade arter

Kantarellmussling (signalart), rikligt förekommande på en del håll

Långfliksmossa (signalart), rikligt förekommande på en del håll

Revlummer (signalart)

Brandticka (signalart, rödlistad)

Ekticka (signalart, rödlistad)

Tallört (signalart)

Kornknutmossa (signalart)

Blåmossa (signalart, rikligt förekommande på flera platser)

Ullticka (signalart, rödlistad)

Rynkskinn (signalart, rödlistad)

Olivvaxskivling (signalart)

Liljekonvalj (signalart)

Vårärt (signalart)

Större korsnäbb (naturvårdsart)

Kungsfågel (fridlyst)

Större hackspett (naturvårdsart)

Spillkråka (rödlistad)

Vågig sidenmossa (signalart)

Blåsippa (signalart)

Zontaggsvamp (Signalart)

Större hackspett (fridlyst)

Övriga arter

Pulverticka

Strimspolnäck

Svampsnigel

Trädsnigel

Brunskinn

Biskopsmössa
Zonticka
Klibbticka
Björkticka
Trattkantarell
Kantarell
Blåticka
Fnöskticka
Ekkrös
Klippskapania
Granfingersvamp
Rödgul taggsvamp
Björkeldticka
Sotägg
Lilagömming
Stubbdyna
Cinnobergömmning
Brunkrös
Blågrön kragskivling
Hasseldyna
Aspticka
Klyvblad
Borstticka
Piggplätt
Stubborn
Dallergröppa
Rostöra
Kantöra
Korkmussling
Rodnande flugsvamp
Panterflugsvamp

Mjukskinn
Vinterskivling
Stinksvamp
Sidenmussling
Vintermussling
Vargmjölk
Rödvedsskinn
Ostronmussling
Snurkrös
Broskboll
Raggdvärgmussling
Ribbgryna
Skvattram
Pors
Gullhorn
Gullpigg
Tranbär
Klibbal
Svartkrös
Björkpyrola
Gul kragaskivling
Ametistskivling
Granfingersvamp
Epålettsvamp
Rosa rättikhätta
Potatisrottryffel
Blek taggsvamp
Citrongul slemskivling
Dvärggullhorn
Andricus fecundatrix
Biorhiza pallida

2021-102857-0011

Vårplätt
Sälgnästing
Brun kamskivling
Gyttrad röksvamp
Filtlav
Björkmussling
Mycena/hättor
Skogsek
Klibbal
Hassel
Rönn
Vildapel
Gran
Tall
Lönn
Kvastmossa
Harsyra
Björnmossa
Husmossa
Lingon
Blåbär
Stubbspretmossa (signalart)
Rosmossa
Örnbräken
Violticka
Skogspraktmossa
Brännässla
Vedplätt
Gökärt
Lönn

2021-102857-0011

2022 års inventering

3 maj undersöktes småvatten och våtmarker med avseende på groddjur. En notering gjordes i ett av de mer intressanta områdena i norra delen. Vanlig groda var arten och det handlade om 10 romklumpar som hade lagts i ett grunt småvatten (figur nedan, foto på rapportens framsida).

Andra arter som hittades var:

Knärot på 4 platser, totalt 128 plantor (rödlistad, signalart)

Revlumner (signalart)

Långfliksmossa (signalart)

Blåmossa (signalart)

Blåsippa (signalart)

Tallört (signalart)

Mindre hackspett (rödlistad)

Kattuggla (fridlyst)

Ormvråk (fridlyst)

Skogssnäppa (fridlyst)

Vanlig snok (fridlyst)

Blåsuga (signalart)

Lungört

Allövbagge

Blomsterlupin (invasiv, längs grusväg)

Stenmurkla

Vecknavling

Botrydina vulgaris

Den 9 juni 2022, med inriktning främst på kärlväxter, noterades följande arter:

Bergslok

Lundgröe

Gök

Skogsstjärna

Ekorrbar

Harsyra

Träjon

Liljekonvalj (signalart)

Örnbräken

Ängsviol

Blåsippa (signalart)

Blåsuga (signalart)

Harklöver

Skogsfibblor

Rölleka

Fyrkantig johannesört

Buskstjärnblomma

Teveronika (signalart)

Stor sommarvicker

Skogsklöver

Kråkvicker

Häckvicker

Ängskovall

Skogskovall

Gullviva (signalart)
Skogssallat
Björkpyrola (signalart)
Ärenpris
Vitsippa
Gökärt (signalart)
Stinknäva
Ask (rödlistad, EN)
Rönn
Nejlikrot
Kärrsilja
Strandklo
Topplösa
Gäddnate
Sumpmåra
Kråklöver
Strandlysing
Pors
Skvattram (signalart)
Kärrviol
Storsileshår (signalart)
Klubbmurkling (signalart)
Smörblomma
Hundkäv
Rosenbuskar
Åkervädd
Brännässla
Spillkråka (rödlistad)
Vitmåra
Daggkåpa
Smultron

2021-102857-0011

Amiral
Skelört
Bunkestarr
Vattenklöver
Åkerfräken
Blodrot
Smultronvisslare
Grön sandjägare
Ljung
Oxel
Gråfibbla
Stensöta
Allövbagge
Mindre guldvinge
Blomkrabbspindel
Buskstjärnblomma
Skräppa
Svartkämpe
Vitklöver
Vårarv
Duvvicker
Mörk skorpionslända
Hagtornsfjäril
Lockespindel
Vanlig snytbagge
Kruskräppa
Peningört
Lomme
Vallmo
Baldersbrå
Kärringtand (signalart)

Knäppare
Ängsmätare
Blåbock
Rostvinge
Grön bärfis
Hagtornsbärfis
Lockespindel
Mörkfläckig skorpionslända
Gräsgrön guldbagge
Purpurbärfis
Myrsäckbagge
Kvällsbredvecklare
Rödsköldad asbagge
Rödlus
Grönsnabbvinge
Tistelbock
Cantharis rustica
Lygistroterus sanguineus
Svartribbad vitvingemätare
Rutig buskmätare
Kartfjäril
Värbärfis (signalart)
Strimlus
Lövgetingbock
Buskgeting (signalart)
Busksnäcka
Klöverblåvinge
Antennmalar
Svavelticka (signalart)
Buskringspinnare
Cantharis livida

Svart skogssnigel
Cantharis nigricans
Vanlig groda (fridlyst, signalart)
Pepparrot
Rågvallmo
Sötvedel
Blomsterlupin (invasiv)
Vårarv
Grönpyrola (signalart)
Akleja
Buskstjärnblomma
Klubbmurkling (signalart)
Åkervinda
Skogslind
Stor femfingerört
Skogslind
Gullviva (signalart)
Skogslök
Nejlikrot
Nattsländor
Ängsull
Storsileshår
Starrar
Gäddnate
Grässtjärnblomma
Skogsvicker
Rödbent bärfis
Vanlig snok (fridlyst)
Större snabelsvärmare
Knärot (rödlistad, VU)
Groblad

Svedjenäva (rödlistad)

Grenbrosking

Vid genomgång av bildmaterial från inventeringen så upptäcktes en almbloombock, en sällsynt långhorning som är rödlistad som starkt hotad. Endast några få fynd finns i regionen. Fyndet gjordes i ekskogen i område 4. Arten har ett eget åtgärdsprogram. Fyndet stärker områdets kvaliteter för insektsfaunan.

Den starkt hotade arten almbloombock!

Förekomst knärot

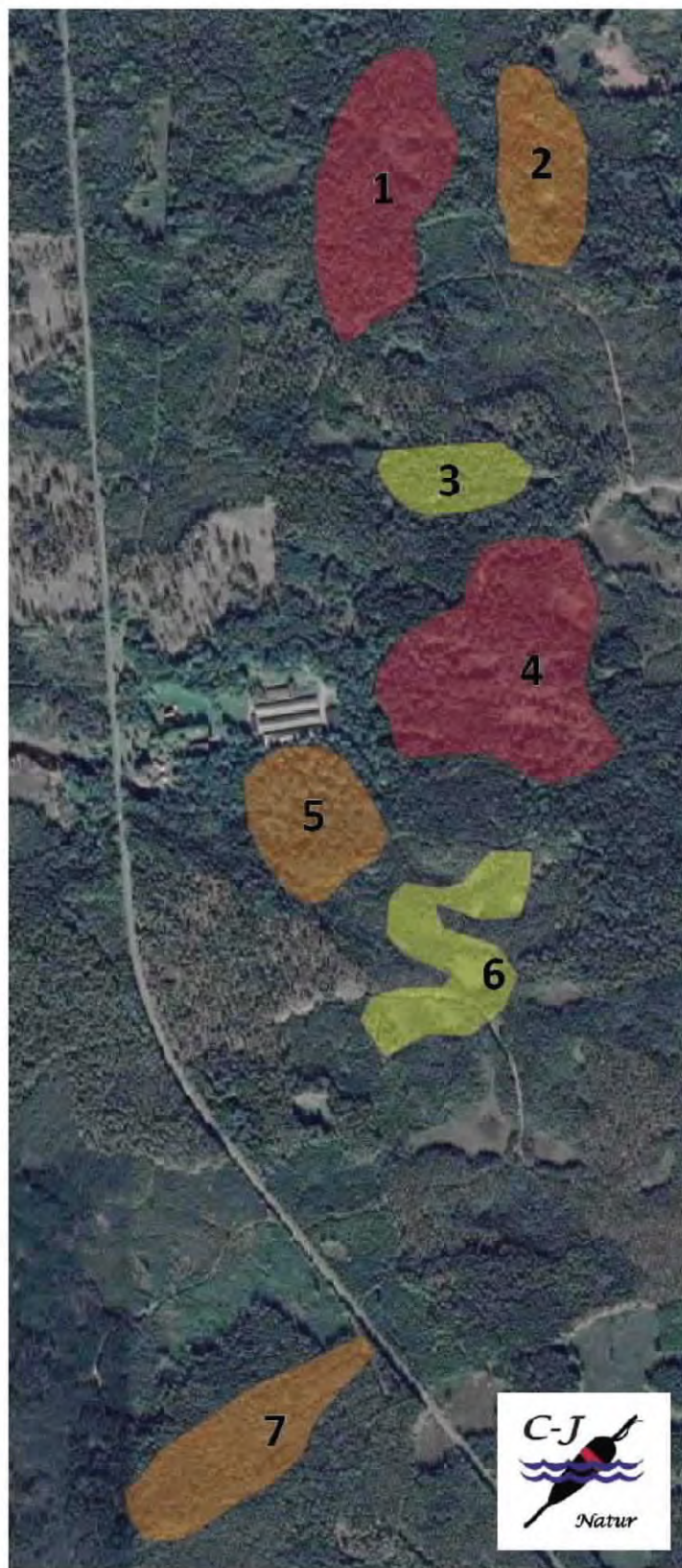
De fyra platserna med knärot var enligt kartan nedan.

Figur 4. Platserna där knärot finns.

Naturvärdesklassning

Totalt noterades 7 områden som klassades till naturvårdsobjekt, alltså områden som har betydelse för biologisk mångfald (figur nedan). Arealen för dessa objekt uppgick till 43 ha. Två objekt fick högt naturvärde, det område längst i norr som är gammal skog och ett öster om hönseriet som utgörs av ädellövskog (ek och hassel) och öppna miljöer. Båda dessa naturtyper är relativt ovanliga i regionen. Tre objekt fick påtagligt naturvärde och två objekt visst naturvärde (figur nedan). Nedan beskrivs varje objekt.

Figur 5. Naturvärdesobjekt i området.

Område 1 – äldre skog med stor biotopvariation (8,2 ha)

Området innehåller gamla träd, död ved, småvatten.

Arter: Ullticka, rynkskinn, kornknutmossa, knärot (VU), långfliksmossa, grönpyrola, vanlig groda, blåmossa.

Naturvärdesklass: Klass 2 – **Högt naturvärde**

Biotopvärde: Påtagligt biotopvärde

Artvärde: Påtagligt artvärde

Området har med sin mängd arter och biotoper en stor betydelse för biologisk mångfald. Området föreslås ingå i någon form av skydd.

Område 2 – äldre skog med stor biotopvariation (4,4 ha)

Området innehåller gamla träd, flertalet platser med död ved och flera småvatten.

Arter: Knärot (VU), blåsippa, blåmossa, långfliksmossa

Naturvärdesklass: Klass 3 – **Påtagligt naturvärde**

Biotopvärde: Visst biotopvärde

Artvärde: Visst naturvärde

Figur 6. De båda naturvärdesklassade områdena i norr innehåller stora biotopkvaliteter med äldre skog av gran och tall med ålder 100-150 år, en hög andel död ved, kuperad mark där träden står i socklar, fuktstråk och småvatten med olika egenskaper.

Område 3 – Varierad skog (2,6 ha)

Området innehåller lågor, friskare mark och småvatten.

Arter: Brandticka (NT), långfliksmossa, blåmossa.

Naturvärdesklass: Klass 4 – **Visst naturvärde**

Biotopvärde: Visst biotopvärde

Artvärde: Visst naturvärde

Område 4 – Näringsrik skog med hassel och ek och värdefulla insektsmiljöer (12 ha)

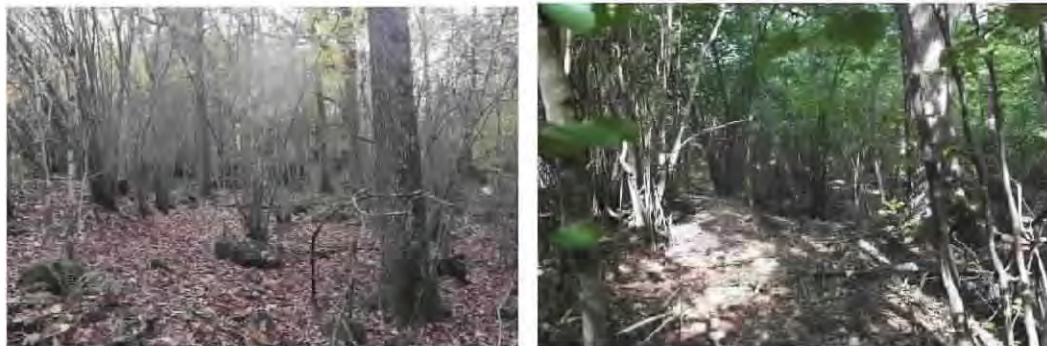
Området innehåller mycket hassel och grova ekar som bidrar till artrikedomen. Flera småvatten där groddjur noterades. Mycket blommor gör området lockande för insekter. Med rätt skötsel kan områdets naturvärden stärkas ytterligare.

Arter: Ekticka (NT), almbloomcock (EN), vanlig groda, skogsödla, sötvedel, svedjenäva (NT), blåsippa, liljekonvalj, kantarellmussling, storsileshår, större hackspett, gökärt, gullviva, blåsuga, teveronika, dvärgraggmussling, blåmossa, pulverticka.

Naturvärdesklass: Klass 2 – **Högt naturvärde**

Biotopvärde: Påtagligt biotopvärde

Artvärde: Påtagligt artvärde

Figur 7. Gamla ek- och hassellundar finns i området. Fyndet av ekticka var intressant.

Område 5 – Varierad skog på näringsrikare mark (4,6 ha)

Söder om anläggningen växer ek, lind och hassel.

Arter: Vårärt, brandticka (NT), teveronika, blåsippa, kantarellmussling, blåmossa

Naturvärdesklass: Klass 3 – **Påtagligt naturvärde**

Biotopvärde: Visst biotopvärde

Artvärde: Visst naturvärde

Område 6 – Fuktigare områden/stråk och varierad skog (5,4 ha)

Området innehåller fuktstråk och flera småvatten.

Arter: Kungsfågel, skvattram, kantarellmussling, blåmossa

Naturvärdesklass: Klass 4 – **Visst naturvärde**

Biotopvärde: Visst biotopvärde

Artvärde: Visst naturvärde

Figur 8. En talande bild från område 6. En mycket gammal stängselstolpe visar att området betades för länge sedan.

Område 7 – Äldre skog med höga floravärden (6 ha)

Äldre tall dominerar och det är fuktiga stråk. På en kuperad del växte den rödlistade knäroten.

Arter: Knärot (VU), skvattram, revlumner, långfliksmossa, blåmossa

Naturvärdesklass: Klass 3 – **Påtagligt naturvärde**

Biotopvärde: Visst biotopvärde

Artvärde: Visst naturvärde

Figur 9. Knärot på Högerås visar områdets kvaliteter!

Bedömning

Området runt Högerås är artrikt. Totalt noterades ett 60-tal naturvårdsarter som är samlingsnamn för skyddsvärda arter*.

Fynden av rödlistade arter och signalarter visar att miljöerna innehåller flera olika faktorer som är av betydelse för biologisk mångfald. Områdena som de flesta högre värderade arterna hittades i har gamla träd, mycket död ved och hög luftfuktighet. Ekticka, brandticka, ullticka och rynkskinn är rödlistade och krävande arter och var överraskande att hitta. Dessa arter är ganska ovanliga och bra signalarter.

I hassel- och ekskogen växte rikliga bestånd av blåsipppa och på en plats fanns stänglar av vårärt. Dessa arter indikerar mer kalkrika marker. Dessa områden kan hysa fler värdefulla kärlväxter. Även sniglar och snäckor var det gott om vilket också påvisar mer kalkrikedom. Samtidigt fanns växter som är mer präglade på näringsfattiga substrat. Typiska kärrarter fanns på flera håll. Träd och buskskikt varierar mellan glesa delar och tätare vilket bidrar till omväxlande ljusintensitet och därmed olika temperaturer. Biotoperna i området är mycket varierade och får därför högre värde för biologisk mångfald. Mångfalden av småbiotoper gynnar insekter, i juni var det en stor mångfald av steklar, skalbaggar, fjärilar, spindlar och andra djurgrupper.

Området håller en hel del strukturer och värdeelement såsom småvatten, hålträd, lågor, stenmurar och rösen. Detta höjer områdets mångfald eftersom dessa erbjuder boplatser, födoplatser och övervintringsplatser för en mängd djur och substrat för mossor och svampar. Flera fåglar påträffades som troligen häckar i området, däribland mindre hackspett, kungsfågel, kattuggla för att nämna några.

Tre signalarter som fanns på flertalet platser i riklig mängd var kantarellmussling, blåmossa och långfliksmossa. Dessa arter visar vid lite större antal att områdena har förutsättningar för en stor mängd arter. Att den rödlistade orkidén knärot fanns i området visar dess höga kvaliteter.

Flera områden inklusive naturvärdesobjekten har naturtyper som ingår i Natura-2000, habitatdirektivet. Här kan nämnas näringsrik ekskog.

Biotoper som sticker ut som speciellt intressanta och skyddsvärda är äldre gran-/tallskog med död ved, ekskog med hassel och andra ädellövträd, mossar med skvattram samt grunda småvatten.

En art som eftersöktes under hösten, genom sök efter bon, var hasselmus. Inga fynd gjordes. Andra arter som skulle kunna finnas i området är sandödlö och hasselnok. Båda dessa rödlistade arter har sin kända Småländska utbredning ungefär i höjd med inventeringsområdet. Båda arterna är krävande och finns troligen på fler platser än vad som idag är känt. Dessa arter hittades inte men det skulle krävas mer inventeringar sommartid. Inga vattensalamandrar hittades men säkerligen finns de i området i och med det stora antalet småvatten. Här skulle det behövas lite mer inventeringstid i april-maj månad. Att inga fynd gjordes kan möjligen hänga ihop med att vattnen torkar ut snabbt på sommaren.

Sammantaget visar inventeringen att området runt Högerås är skyddsvärt och att framtida skötsel för att stärka biotoper och gynna arter bör genomföras. Flera områden är av sådan karaktär att olika skyddsformer kan vara intressant. De områden som finns i äldre skog kan avsättas som områden med fri utveckling och ekområden kan stärkas genom att friställa ekarna och spara lövträd såsom hassel, asp mfl. Helst bör betande djur ingå som en skötsel i en ekskog, annars får maskinell röjning genomföras. Bidrag skulle kunna finnas för att upprätta skyddsområden och förbättra vissa områden.

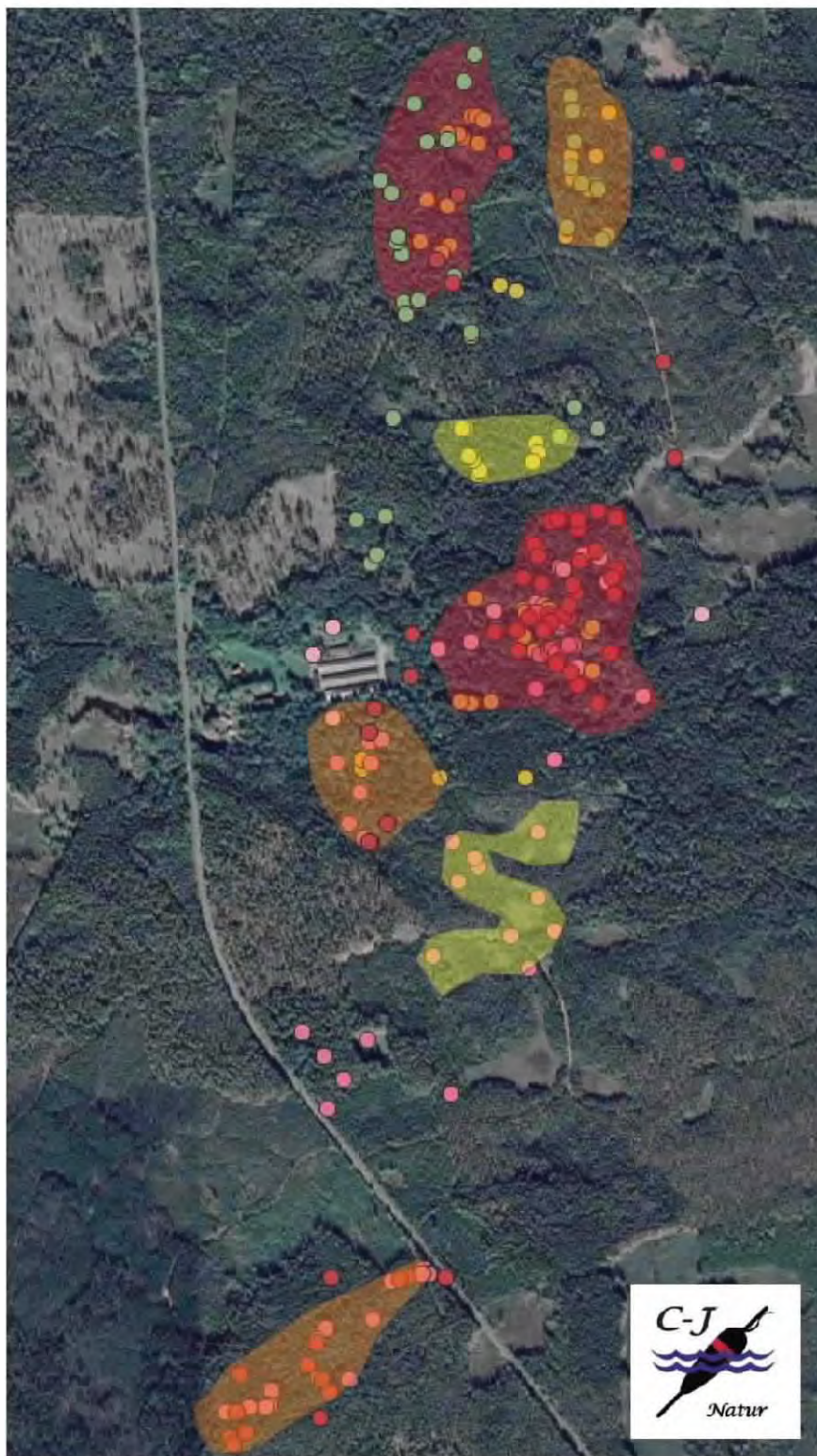
Det var mycket givande att genomföra en inventering i området runt Högerås, mycket glädjande är att det finns marker med gamla träd kvar. Gammal skog är en bristvara i dagens skogar och det är viktigt att tänka ut en bra strategi för hur man fortsätter bevara dessa delar. Det är viktigt att markägaren känner att det är en bra väg att gå och att strategin är långsiktig.

Vid besöket i juni syntes tydligt att området håller en stor mångfald bland insekter. På de öppna ytorna med hundkåx och andra blommor fanns ett stort antal födosökande insekter. De platser som är mer öppna höll växter såsom gullviva, teveronika, gökärt, vicker, klöver m.fl. vilket indikerar att området varit mer öppet längre tillbaka. Även gamla skelett av enar påvisar detta. Att hindra igenväxning är en av dagens stora utmaningar, här vore det bra att göra insatser.

Genom inventeringen har markägaren ett underlag för kommande år och det är en del av fastighetens dokumentation. I kontakt med kommun, länsstyrelse, skogsstyrelse med flera aktörer så kan underlaget komma väl till pass.

Undertecknad biolog hoppas rapporten kommer att användas på olika sätt och att den kan bli en del i att bevara de värdefulla markerna i Högerås.

*Begreppet naturvärdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter.

Figur 10. Naturvärdesobjekt inritade samt fynd och andra noteringar som gjordes i fält. GPS-punkter i Garmin, analyserade i QGIS.

De många grusvägarna på Högerås skapar bra miljöer för flora och fauna som vill ha det torrt och varmt. Vägrenarna var artrika!

Gamla betade marker där det var stort insektsliv och som skulle kunna bli ännu bättre för blommor om de röjdes.

Referenser och underlag

- Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabanken och SLU. 2022. Artfakta. Fakta om Sveriges arter.
- Artportalen. 2021. Registrerade artfynd. Artdatabanken, SLU, Uppsala.
- Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Skogsstyrelsen. 2013. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Skogsstyrelsen. 2021. Skogens pärlor.
- Swedish Standards Institute, SIS. 2014a. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm.
- Swedish Standards Institute, SIS. 2014b. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm.
- SGU. 2021. Jordartskartor.
- Lantmäteriet. Kartmaterial.
- Naturvårdsverket. Åtgärdsprogram för almbloombock, 2014–2018 (*Pedostrangalia revestita*).

Bilagor

Koordinater sweref 99 för **knärotbestånd**

85 plantor - 6304864 557794

5 plantor – 6304610 557768

20 plantor – 6304587 557776

11 plantor – 6304618 558141

25 plantor – 6302419 557499

30 plantor – 6302442 557520

25 plantor – 6302432 557492

Om knäroten (från Artfakta)

Skötsel

Lever i eller på marken (inklusive dött växtmaterial och låga växter). Lever främst i barrträdsmiljöer. Behöver tillgång till fläckar med blottad mark/mineraljord. Beroende av hög och jämn luftfuktighet i gamla, ostörda skogsmiljöer. Känslig för snabba förändringar av ljus-/vindförhållanden eller uttorkning. Förekommer främst i skogar som inte påverkats av kraftig störning, t.ex. slutavverkning, markberedning, körskador, gödsling eller dikning.

Främja varierad trädslagsblandning, gamla träd och olikåldrighet. Bevara om möjligt viss påverkan på markskiktet, t.ex. genom bete, slätter eller brand. Gran och sly/ungträd bör inte tillåtas ta överhanden. Undvik kraftig påverkan på mark eller vegetation genom t.ex. slutavverkning, markberedning, körskador, gödsling eller dikning.

Åtgärder

Lokaler med knärot bör undantas från modernt skogsbruk, något som även skulle gynna andra "gammelskogsarter" inklusive skyddsvärda lavar, mossor och svampar. För rika förekomster av arten är reservatsbildning eller biotopskydd lämpliga åtgärder för att skydda den. Markägare bör informeras om knärotens växtplatser och förmås ta nödvändiga hänsyn till arten.

Hot

Knärot missgynnas kraftigt av modernt skogsbruk. Den försvinner snabbt på kalhyggen när de grunt växande jordstammarna exponeras för solljus som torkar upp marken. Även partier med sparade träd som är 0,1 ha eller mindre är otillräckliga på hyggen för att arten ska fortleva (Johnson 2014). Detsamma gäller på stormfällan; exempelvis har svåra stormar som Gudrun och Per spolierat många växtplatser för knärot i södra Sverige under 2000-talet.

Även kvävenedfall som gynnar gräs och kvävegynnade växter är ett uppenbart hot mot arten.

Om almbloicken (från Artfakta)

Skötsel

Lever i eller på död-döende ved och ibland också levande träd med döda träddelar eller svampar. Lever främst med/på ädellövträd. Död ved i större mängd bör lämnas och träd tillåtas åldras och dö för att skapa kontinuerlig tillgång på livsmiljöer. Gran och sly/ungträd bör inte tillåtas ta överhanden. Trädslag som är viktiga värdträd: Alm (Ulmus), Ek (Quercus). Andra trädslag som kan utnyttjas: Bok (Fagus), Lönn (Acer).

Åtgärder

Man bör göra en ny kartläggning av artens förekomst i landet och försöka undanta några av de aktuella lokalerna i Skåne, om det nu finns några, från olika typer av ingrepp som skadar dess utvecklingsplatser. Förmodligen kan grenkapning i medelålders almbestånd stimulera arten att börja yngla i kapsåren. Man bör även undersöka om andra trädslag än alm (som t.ex. ek och hästkastanj) kan göras lämpliga genom olika typer av beskärningar. Det är dessutom viktigt att alléer successivt föryngras och att gamla träd tillåts stå kvar även när de är döende och döda (efter att de säkerhetsbeskurits).

Hot

Eftersom arten främst tycks gynnas av att man kapar grenar från nedre kronregionen på almar i alléer och parker är almsjukan ett påtagligt hot. I Skåne har man i parkförvaltningarna haft kampanjer för att sanera bort alla träd med almsjukesymptom, vilket lokalt har slagit hårt mot almbloicken. För övrigt är nedhuggning av gamla, skadade och ihåliga träd i alléer och parker ett ständigt hot mot arten.

